

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

III. Aen-Merckingehe Op de Ketterije der Manichéen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

niet/anderfing en fouden de Manichéén, communt-
terende onder de Catholijcken/sonder den bekr/
niet konnen verhozghen ghebleben hebben. Hoe
kan ons dan D. Cabeljau, diefaengaende / verooz-
deelen als kettere / de wijle wy noch hier in ver-
oordeelt wozden van Gelafius; ende op den ande-
ren kant de gewoonte volghen vande oude recht-
finnighe Kercke.

Indien hy my fecht / dat Gelafius het booz een
facrilege hout het Sacrament te deplen.

Ick antwoorde met Gratianus, dat hy alleen-
lijck fpreekt vande Priefter die Sacrificie doen/
aen de twelcke wy mede segghen / niet gheoorloft
te zijn/d'eene ghedaente te nemen / sonder d'an-
dere: Leest het opfchrift van dit Capittel in't
gheestelijck recht/twelck aldus luyt: De Priefter
en moet het Licham Christi niet ontfanghen, sonder fijn
Bloedt.

III. AEN-MERCKINGHE

Op de Ketterije der Manichéén.

D. Cabeljau, Pag. 562.

DE Manichéén oordeelden, dat fy wel ghevaft had-
den, wanneer fy haer maer van vleefch t'eren af-
hielden, al fchoon dat fe haer met goeden vifch, ende au-
dere leckernijen opvulden. Ende het was by haer een
hoogh strafbare sonde, een kleyn beetie fpeck of vleefch,
over fijn lippen te nemen, daer fy't niet en achten voor
eenighe ftraffe weerdigh, fief met de beffe vruchten des
veldts, ende andere smakelijcke fpijfe dagelijcks te meffen.
Augustinus Lib. 2. de moribus Manich. C. 13. Wie can loo-
chenen dat het by de Papiften in de veertigh-daghfene va-
ften mede foo toegaet? &c.

Catholijcke Antwoorde.

Komt *Domine Cabeljan* tot Augustinum, op den welken ghy u beroepen hebt.

Ick bekenne dat Augustinus de Manichéen berispt over 'tghene ghy seght; maer ghy neemt het soo grof ten opsichte van onse Ghemeente / dat selt my anders niet en kan inbeelden / alx dat ghy alleen d'abupsen van sommighe / ende niet de ghewonten van't meeste deel hebt willen beschrijven; zijn de abupsen van sommighe slauwe/ ende sinnelycke Catholijcken by u reden ghe-noegh/ om onse heele Gemeente/ in haer vasten/ by de Manichéen te verghelijcken?

Doch hoozt Augustinum, op die selve plaetse die ghy citeert:

Ten eersten. Hy approbeert het derben van vleesch/ ende wijn / Indien iemandt. seyd hy / die doet uyt liefde van matigheydt, ende om de dertelheydt te bedwingen. Ick probeere het.

Item: Ghy seght my, dat den Apostel seydt, goet te wesen geen vleesch te eten, noch wijn te drincken, als offer iemandt van ons ware, die dit loochende, goet te zijn.

Dese woorden legghen soo claer alx sy konnen. Augustinus probeert het derben van vleesch/ ende wijn / en gont het selve door goet. Vraaght ghy my / hoe hy van dit in de Manichéen berispt? hoozt hem hoorder spreken, tot dese ketters:

Ick vraghe u. seyd hy / tot wat eynde ghy lieden u onthout van vleesch, ende wijn? Indien het eynde loslijck is, dan zijn oock onse wercken eenighen lof weerd; hi: Maer indien het eynde quaedt is, niemant en can loochenen, oft het werck is verachtelijck.

Dier hiet / Augustinus en berispt de actie van vleesch derben in haer selven niet/maer wilt die aghemeten hebben uyt het eynde / tot het welck selve ghedaen wordt / om te sien of het quaedt/ oft

oft goetd is / waerom hy oock boozstelt het epnde / twelck de Manichéen in haer vleesch ende wijn derben / booz hadden / te weten / dat sy haer onthielden van vleesch / om dat sy meynden / dat het selve handen dupbel ghemaect was / ende van wijn / om dat sy haer inbeelden / dat het was de galle van den Prince der dupsteruissen / ende soo sy daer beneffens leerden / dat dese schepselen ghemenghelt waren met de goddelijcke substantie / soo onthielden sy haer van de selve / om op den eenen kant / niet onnuttelijck de goddelijcke substantie verlozen te werpen / ende op den anderen kant / om haer dooz het innemen van soo quade ende dupbelsche schepselen (soo sy die noemden) niet t'ontreynghen. Op dit epnde alleen / soo claer blijktt upt de boozgaende woorden Augustini. dalt syne berispinghe / ende gheensing op de actie van het derben des vleeschs / ende wijns / de welcke hy approbeert / ende booz goetd houdt / wannert sy upt een goetd epnde gheschiedt.

In het epnde dat wy booz hebben / in't derben van vleesch / weet D. Cabeljau wel / dat het gantsche lijck verschilt van dat vande Manichéen. want wy en hebben gheen ander / als 'tghene Augustinus selve hier aenprijft / namelijk de liefde vande Matigheyt, ende bedwangh vande dertelheydt. **Verbolghens** soo verre is't van daer / dat wy sonden ghelijck zijn aen de Manichéen. dat wy in teghendeel overeen-komen met de leeringhe Augustini.

Doch in den her D. Cabeljau niet en neemt op de actie selve met het epnde / soo moet hy't dan nemen / op het opvullen met leckernijen, ende op de sonde van een heetje vleesch te eten; hier sal hy wederom blantz schenen loopen: want

Dooz soo veel belanght het opvullen met leckernijen, veel visch, ende andere goede spijzen, soo dat den buyck ghespannen staet, ghelijck D. Cabeljau spreeckt van de Catholijcken: gheschieden hier in eenighe abynsen / sy en zijn gheensing te prijsen. **Maer** daerom en moet onse heele Ghemeynte niet ver-

gheleken worden by de Manichéen, veel mis als ketterfch verdoemt worden: want 'tis fcher dat menighe dupfent byzome wereltdfche menfchen/ ende alle de heiligteufen in dit ftruck niet plichtigh en zijn. Dit hier wederom de woorden Augustini *ib. 20. contra Faust. cap. 21.* Wat anders, fepdt hy/ is de discipline der Christenen, ende wat anders de overdaet van wijn-fuypers, ende de dwalinghe van fwacke.

Wat raickt het eten van een beetje vleefch: Ick byaghe van D. Cabeljau, met Augustino boben; tot wat eynde / oft om wat oorzake wy sulckx det-ten/ oft laten? want ypt het eynde / soo als Augustinus oock feght / moet men sien hoedanigh het werck is/ goedt/ oft quaedt: De Manichéen deden dit / om dat sy meynen / dat het vleefch banden omhel ghemaect was/ maer nochtans ghemen-ghelt niet de goddelijcke fubftantie/ het eerste soude haer ontrepnigh hebben / het tweede soude haer plichtigh ghemaect hebben van de goddelijcke fubftantie onnuttelijck verquift te hebben. Dit alleen herfpyt Augustinus inde Manichéen, als fuperftitie / ende reue dupfelche leere. Hebben wy opt foodanigh eynde booz ghehad? noyt. Wat dan? 'tghene den h. Apostel Paulus feght *ad Heb. 12. 17.* Zijt uwe Overften, oft Voorgangheren, oft (soo de Dordrechtchen Bijbel dit verclaert *Num. 36.*) uwe Heiders ghehoorsaem, ende zijt-se onderdanigh. Hebben wy niet soo goote / fae meerder reden/ om onse gheestelijcke Herders / ende Overften (bolghens dit ghebodt Pauli) onderdanigh te zijn in't berben van sekere fpijen / als eertijds ghehadt hebben de kindere van Jonadab hare vader/ den welcken aen haer geboden hadde/ dat sy noyt gheen en souden drincken / soo als den h. Propheet Jeremias verhaelt *Cap. 35.* ende soo haer wijn was boozghestelt/ en hebben selfs oock niet een druppelken willen smaken / oft ober hare lippen laten komen/ fegghende alleen: Jonadab onsen vader heeft ons gheboden, dat wy gheen en souden drincken inder eeuwigheydt, waer ober sy op

op het het hooghste dan Godt zijn ghepzen ghe-
weest. hebben wy segghe ick/ gheen meer der re-
den/om te segghen in't derben van sekere spijse/
jae oock van een beeste: onse gheestelycke Over-
sten hebben ons dat ghehouden / aenghesten dat
den H. Paulus ons wel expresselyck belast / dat
wy onse gheestelycke Oversten / oft Herders sou-
den ghehoorsamen, ende onderdanigh zijn? Jae Eph 5.6.
Wilt wy / dat men aen de wereldtsche Heeren sal on-
derdanigh zijn ghelick als Christo selve. Hoe veel te
meer aen onse gheestelycke Oversten als sy ons
tedt ghebeden? Dit is onse reden/die is heel ver-
schillende hande Manichéen. Soo zijn wy dan in
dit werck / volghens de fondamenten van Augu-
stinus, gantschelyck oock van haer verschillende.

A E N . M E R C K I N G H E

Op de Ketterije der Elcezaiten.

D. Cabeljan, pag. 564.

DE Elcezaiten baden in een onbekende tale seydt Epi-
phanus Haresi 19. De Papiſten bidden ghemeyn-
lijck in soo een tale, die noch het volck, noch een goede
deel van hare Priestertjes verstaen connen,

Catholijcke antwoorde.

In der waerheydt/dit en is de pijn niet weert
te beantwoorden. Laet ons Epiphanius selve hier
op laten antwoorden: Elxai. seydt hy/ bedriecht het
volck, in sijn boeck dat hy ghemaect heeft, met seer ydele
woorden, als hy soo spreekt: Dat niemant de verclarin-
ghe en soecke: Maer dat hy dit alleen uytspreeke in sijn
ghebedt. *Dat passere de verwerpinghe van mijne Vaders ver-
breydt, van hare verdoemenisse, ende van hare betredinghe, ende*

¶ s

van